

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 4 Lutego v. s. 1824 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 26 stycznia.

W Najwyższym Ukazie JEHO CESARSKIEY MOŚCI do Rządzącego Senatu, pod dniem 21 stycznia, wyrażono: „Przez wzgląd na długą i gorliwą służbę Rady Tajnego, Senatora, Nowosilcowa, N a y ł a s k a w i e y MIANUJEMY go Rzeczywistym Radcą Tajnym.“

Najwyższy Reskrypt do Jenerała kawaleryi, Główno Dowodzącego 2gą armią Hrabiego Wittgensteina, pod dniem 3 stycznia r. t:

Hrabio Pietrze Chrystyanowiczu!

Nowy dowód pieczołowitości Waszey, około zachowania dobra Państwa, okazany przy ułożeniu wyliczenia potrzeb na rok teraźniejszy dla powierzonego Wam wojska, w którym znajduję, w porównaniu do wyliczenia roku zeszłego, zmniejszenia do trzech milionów rubli, wkłada na MNIE nowy obowiązek wdzięczności. Oświadczając Wam ją w zupełności, przyjemna Mi upewnić Was, żeście i w tém zdarzeniu dostatecznie usprawiedliwili oczekiwania MOJE, zasadzone na doświadczonej roztropności i statecznej gorliwości Waszey o dobro oyczyzny. Z resztą zostają ku Wam nazaawsze przychylnym.“

Dalszy ciąg nowych Etatow dla Izb Skarbowych.

B. Etat dla Oddziałów i Stołów solney części w Izbach Skarbowych niektórych Guberniy.

A. W Oddziałach Solnych.

I. Izb Skarbowych: *astrochańskię, niżehorodzkę, sarałowskę, simbirskę i taurckę*: 1 radca 1500 r., 2 naczelników stołów po 600 r., 2 pomocników po 400 r., 4 kancellistów po 300 r., dodatkowych do summy ogólney na rozchody kancellaryjne 300 r.. Ogół w jednej gubernii 5000 r., a w 5ciu guberniach 25 000 r.

II. Izb Skarbowych: *oremburskę i twerskę*: 1 radca 1500 r., 1 naczelnik stoła 600 r., 2 kancellistów po 300 r., dodatkowych do ogólney summy na rozchody kancellaryjne 300 r. Ogół w jednej gubernii 3000 r., a we 3ch guberniach 9000 r.

W zupełności na oddziały solne w 8ciu guberniach 54,000 r.

B. W oddziałach póboru trunkowego, z przyłączeniem do nich i solney części.

I. Izb Skarbowych *we dwu Stolicach*: 1 naczelnik stoła 1000 r., 1 pomocnik 600 r., 2 kancellistów po 400 r., dodatkowych do summy ogólney na rozchody kancellaryjne 300 r. Ogół w jednej stolicy 2700, we 2 stolicach 5,400 r.

II. Izb Skarbowych: *jarosławskę, smoleńskę, nowhorodzkie, pskowskę, wologodzkie i archangielskie*: 1 naczelnik stoła 600 r., 2 pomocników po 400 r., 3 kancellistów po 300 r., dodatkowych do ogólney summy na rozchody kancellaryjne 200 r.. Ogół w jednej gubernii 2500 r., a w 6ciu guberniach 15,000.

III. Izb Skarbowych: *wiatkę, kurskę, orłowskę i tulska*: 1 naczelnik stoła 600 r., 2

kancellistów po 500 r., dodatkowych do ogólney summy na rozchody kancellaryjne 100 r. Ogół w jednej gubernii 1300 r. a we 4ch guberniach 5200.

Ogół na osobne stoły części solney we 12 guberniach 25,600 r.

Ogół na oddziały i stoły solney części 59,600 r.

Uwaga. Ponieważ teraz w niektórych guberniach w solney części znajdują się większe wyznaczenia płacy, aniżeli są naznaczone w tym Etacie, przeto, osobom, które zostaną na dawniejszych miejscach etatowych tey części, należy dopełniać płacy z summy kancellaryjney, póki nie będą one zastąpione przez inne osoby, już na wyznaczenie podług niniejszego Etatu postąpić mające.

Na tym etacie własną JEHO CESARSKIEY MOŚCI ręką napisano tak: *Ma byđ podług tego*

ALEXANDER.

Sankt-Petersburg dnia 18 grudnia 1823 roku.

C. Etat dla Kaznaczeystw powiatowych wszystkich w ogólności Guberniy, prócz Syberyjskich, Kurlandzkę, Obwodu Białostockiego i Gruzyi.

I. *We dwuch Stolicach*: 1 Podskarbi powiatowy 1500 r., 1 pomocnik jego 1000 r., 1 żurnalista dla utrzymania księgi nastolney i w ogólności korespondeneyi kaznaczeystw 800 r., 2 buchalterów po 1000 r., 4 kancellistów po 350 r., 6 przysiężnych po 200 r. Na księgi i dalsze materiały kancellaryjne, takż na drwa, świecy i stróżów, a w miarę potrzeby i na dodatki dla urzędników kancellaryjnych 3000 r. Nadto na kontrolę, względem urządzenia którey uczyni się osobne postanowienie 2000 r. Ogół 12,900 r. a we 2ch stolicach 25 800.

II. *W miastach gubernialnych*: 1 podskarbi powiatowy 1000 r., 1 żurnalista 600 r., 1 buchalter 800 r., 2 kancellistów po 300 r., 4 przysiężnych po 150 r. Na księgi i dalsze materiały kancellaryjne, takż na drwa, świecy i stróża 1200 r., Nadto na kontrolę 1200 r., Ogół w jednym mieście 6000 r., a we 45 miastach gubernialnych 258,000 r.

III. *W miastach powiatowych*: 1 podskarbi powiatowy 800 r., 1 żurnalista 400 r., 1 buchalter 500 r., 2 kancellistów po 250 r. 4 przysiężnych po 120 r. Na księgi i dalsze materiały kancellaryjne, takż na drwa, świecy i stróża 700 rubli. Nadto na kontrolę 1000 rubli. Zatem w jednym mieście 4380 r., a we 416 miastach powiatowych 1,822,080 r.

Ogół na 461 kaznaczeystw 2,105,880 rubli.

A nadto do rozporządzenia Ministra skarbu na dodatek dla pomocników buchalterskich i kancellistów, w niektórych znaczniejszych miastach powiatowych, gdzie to podług uwagi okaże się istotnie potrzebnem 50,000. Ogół 2,155 880 r.

Uwaga. 1) Położona w tym Etacie liczba urzędników kancellaryjnych nie podlega umniejszeniu, i powinna się w każdym kaznaczeystwie powiatowem w zupełności znajdować. 2) W zdarzeniu pozostałości z ogólney summy kancellaryjney, po upłynieniu roku, obraca się ta pozostałość,

za potwierdzeniem Izby Skarbowey, na nagrodę dla odznaczających się. 3) W tych gubernijach, gdzie płaca przysiężnym skutecznia się teraz srebrem, i płaca ta podług kursu przewyższa tu naznaczoną, przedłużać skutecznienie jej z summy kancelaryi, do oddalenia się teraz będących niższych officialistów, a za przeznaczeniem na ich miejsce innych, wypłacać assygnatami podług tego Etatu. Zupełnie tak postępować i względem wszystkich służących w kancelaryi.

Na tym etacie własną JEGO CESARSKIEY MOŚCI ręką napisano tak: *Ma być podług tego*

ALEXANDER.

Sankt-Petersburg dnia 18 grudnia 1823 roku.

Ukazy Rządzącego Senatu.

O tem, żeby wywody słowne względem wydania pasportów pisane były na papierze herbowym.

Wedle Ukazu JEGO CESARSKIEY MOŚCI, Rządzący Senat słuchali przedstawienia P. Ministra Skarbu, iż Wileńska Izba Skarbowa doniosła Ministrowi Skarbu, iż do nastania Ukazu dnia 24 listopada 1821 roku, wydawane były pasporta włościanom, mieszczanom i żydom, za popisami, lub też za świadectwami ich zwierzchności, pisanymi na papierze prostym; a że w tym Ukazie powiedziano, że wszystkie ustawy, dotąd wydane, względem użycia i wydawania pasportów i obowiązków z tem połączonych, pozostają w zupełney swej sile: przeto Izba dała wiedzieć Kaznaczeystwu Powiatu Szawelskiego na jego przedstawienie, iż pomienione popisy i świadectwa powinny być przyjmowane teraz także na papierze prostym. Poźniej w tem doniesieniu weszły w teży rzeczy przedstawienia Izb Skarbowych permskiej, smoleńskiej i tobołskiej. P. Minister Skarbu, porównawszy te przedstawienia z postanowieniem d. 11 lutego 1812 i Ukazem 24 listopada 1821 roku, znajduje, iż wydawanie pasportów kupcom, mieszczanom i żydom, jest rzecz za prośbą; następnie wszystkie żądania o to Magistratow, Ratuszow, Rządow włościańskich i obywateli, także przyłączone do nich popisy osób, którym pasporta do wydania naznaczają się, nieodmiennie powinny być pisane na papierze herbowym 50kopiowym. O czem też przedstawił do uwagi Rządzącego Senat. Rozkazał: uznając wyżej wypisaną opinię P. Ministra skarbu zgodną z prawidłami, zgodnie z nią, do wszystkich Izb Skarbowych i Expedycy, Rządow gubernialnych i obwodowych, i Wojska dońskiego wojskowej Kancellaryi dać wiedzieć, iż wszystkie żądania Magistratow, Ratuszow, Radmieskich, Rządow włościańskich i obywateli, względem wydawania pasportów kupcom, mieszczanom, włościanom i żydom, i przyłączone do tych żądań zapisy osób, dla których pasporta wydane być mają, nieodmiennie powinny być pisane na papierze herbowym pięćdziesiątkopiowym; o czem też posłać Ukazy. Dnia 31 grudnia 1823 roku. (Z 1go Departamentu.)

Ostatnia gazeta senacka ogłosiła nowe, następujące Ukazy Rządzącego Senatu:

- 1) O porządku w prowadzeniu spraw, ogwałtowne zawładanie majątkow nieruchomości.
- 2) O uzyskaniu niedoimek od dostarczycieli soli.

Podług gazety sankt-petersburskiej akademickiej: przez Naywyższe dyplomata, pod dniem 1 stycznia r. t., Książ Mingreński, *Tariel-Dodijanow*, nayłaskawiej mianowany kawalerem orderu s. *Anny* iszey klasy.

Jego Królewska Wysokość, Xiążę Oranii, d. 6 stycznia o godz. 2 z północy, przybył z *St. Petersburga* do *Kowna*, i po dwóch godzinach, przeprawiwszy się przez *Niemę*, udał się w dalszą podróż do *Warszawy*.

Margrabia *Pauluzzi*, jenerał adjutant, przybył do stolicy.

Dnia 27 grudnia r. z. Komitet oddziału Bibliynego spółtowarzystwa *Posadu-Werchoważskiego*, odprawił publiczne posiedzenie. Przychody

spółtowarzystwa były 476 r. 45 kop. ass. i srebrem 26 r. 60 kop.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Gazeta Warszawska datowana dnia 7 lutego umieściła następujące doniesienie urzędowe:

Kalisz dnia 25 stycznia.

Gdy pisma publiczne ogłaszają przypadek nie-szczęśliwy wydarzoney pogorzeły w fabryce sukien Pana *Harrer* w *Sieradzu*, niektóre umieściły szczeguły z mylnych doniesień pochodzące, przeto dla sprostowania zaszytych pomyłek, któreby mogły być szkodliwemi dla przedsiębiorcy, znakomite stosunki handlowe mającego, umyślnie oznajmię, iż z obowiązku urzędowania nazajutrz po pogorzeły wydarzoney, zjechawszy sam osobiście do *Sieradza*, przekonałem się naocznie i z wyprowadzonego śledztwa, iż szkoda, jaką poniósł P. *Harrer* nie tak jest dalece znakomitą, jak początkowo ogłoszono; byłaby nieporównanie większą, gdyby nie szczyry i gorliwy ratunek mieszkańców, co uratowali dwa pawilony tego zakładu, z których w jednym znajduje się wielka farbiernia i ogromny zapas materiałów farbiarskich bardzo kosztowny, w drugim zaś oprócz mechanizmu, całej fabryce ruch nadającego, znajdował się skład wełny, i już przysposobionej przędzy, wielką wartość mający. Także uratowane zostało bliskie zabudowanie, Comptoir fabryczny, i skład gotowych sukien w sobie obeymujące. Spaliła się tylko pryncypalna budowla a w niej maszyny.

Mimo tej doznanej klęski, przedsiębiorca zaratowany ze strony opiekuńczego rządu skuteczną pomocą, przedsięwziął środki ku restaurowaniu tej fabryki, która: naydalej w miesiącu maju zupełnie odbudowana i w 12ście assortimentow nowych kompletnych maszyn do grępiowania i przedzenia wełny, oraz w naynowszego wynalazku maszyny do postrzygania, transwersalne i longitudinalne, zaopatrzoną będzie.

Tymczasem zaś fabryka ta najmniejszey niedoznała stagnacyi. 44 warstatów, które były w mieszkaniach prywatnych rozłożone, idą ciągle; mieszkańcy miejscowi i obywatele okolicy ułatwili Panu *Harrer* wynajęcie dostatecznego pomieszczenia na urządzenie tymczasowey przedzarni, do której maszyny już w części nadeszły. Zgoła po czynności i zabiegłości niezamordowanej, biegłej w swej sztuce, a oraz zamożnego przedsiębiorcy, niemniej po skutecznym ze strony rządcy onego zaratowaniu nową zapomogą spodziewać się można niewątpliwie: iż fabryka ta wkrótce dojdzie do świetniejszego stanu doskonałości i dobrego bytu, jakim się szczyścić można było przed wynikią pogorzełą.

Jedyna niepowetowana strata jest ta, iż pięciu robotników w czasie pożaru utraciło życie, z powodu, iż na wyraźne niebezpieczeństwo niepomi, udali się na górne piętra gorzącego gmachu, dla wyratowania własnych swych, tamże znajdujących się rzeczy; osierociałych tym sposobem kilka wdów stan politowania godny, P. *Harrer* zabezpieczył stosownym ze swej strony zapewnieniem dalszego ich losu.

Prezes Kommissyi Wojewódz. Kaliskiego.

Radoszewski.

Szumowski S. P.

(z Kur. War.). O 2 mile od *Sieradza*, we wsi *Zdunskiewoli*, w majątności J. W. *Złotnickiego*, oprócz dawniej założony tamże fabryki sukienney, wprowadzone zostały warsztaty płócien i różnych tkanek jako to: *baściku*, zaknotu i t. p. I w innych także miastach obwodu *Sieradzkiego* jako to: w *Szadku*, *Widawie* etc., coraz więcej osiada rękodzielników.

Komedia polska, *mąż i żona*, napisana wierszem przez *Alexandra Hr. Fredrę*, zawsze, z upodobaniem na naszey scenie widziana, jest teraz w *Warszawie* przełożoną na język francuzki, także wierszem.

P. *Józef Długosz*, mieszkający przy ulicy *Leno*, pod *Nrem 720*, wynalazł połączenie dwóch

razem instrumentów, to jest fortepiana z tak nazywaną *Orgue expressive*. można grać na każdym oddzielnie, albo razem wspólnie, albo też naprzemiennie, słowem rozliczne w połączeniach brzmień tych dwóch instrumentów czynić można kombinacje, i wydobywać nieznanę dotąd skutki harmonii. Jest to piękny i dowcipny w swoim rodzaju przemysł.

FRANCYA.

Paryż, dnia 24 stycznia.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Pan *Cherubini* ułożył muzykę do wielkiej Mszy ś., którą d. 21 b. m. podczas żałobnego nabożeństwa za *Ludwika XVI* grano w *St. Denis*.

Szambelan Cesarsko-Rossyjski *Di.lov*, który przywiózł Xięciu *Angouleme* order ś. Jerzego, otrzymał z rąk tegoż Xięcia krzyż oficerski legii honorowej.

Niedawno odebrano tu wiadomość, iż Pan *Molien*, agent rządu naszego, który dawniej odbył podróż w głąb Afryki, przybył do *Bagota*. Teraz słyhać, iż niewiadomo z jakiego powodu został uwięzionym w *Mexyku* z Panem *Schalz* i innymi.

P. *Jumel*, francuz, zasażił przed 4 laty bawełnę brezylijską w Egipcie, co się powoli rozszerzało, tak iż niedawno 600,000 kilogramów tej bawełny przywieziono do *Marsylii*. W przeszłym roku zebrano jej w Egipcie 5 milionów kilogramów. Bawełna ta wyrównywa brezylijskiej; jest nawet czystsza i bielsza, a przytém i tańsza.

Widać wielką czynność w portach *Tulonie* i *Brest*. Dnia 8 wypłynęły 3 fregaty i 2 korwety, które towarzyszą jeneralnemu konsulowi naszemu, wysłanemu do *Tunis*. 2 brygi udały się do *Martiniki*.

Wyszedł opis wojny hiszpańskiej, którego autorem jest P. *Capefigue* z *Marsylii*.

Jenerałowi *Pichegru* stawiają pomnik w mieście *Arbois*, gdzie się urodził.

Dnia 25. W roku 1814 żyło jeszcze 36 biskupów, którzy przed rewolucją dostojność tę otrzymali, teraz żyje ich tylko 15.

Dnia 26. Król Jmć wydał postanowienie, które obejmuje dokładne przepisy, względem budowl, gzymsów i ozdób domów, wywieszania znaków i t. d., dla zapobieżenia szpeceniu domów i ulic, oraz niebezpieczeństw, które dotąd z niezachowania istniejących w tej mierze urządzeń pochodziły.

Pan *Marcellus*, pierwszy sekretarz poselstwa naszego przy dworze londyńskim, wyjechał ztąd wczora w nadzwyczajnym zleceniu do *Madrytu*.

Dnia 27. Wczora po południu *Monsieur* uroczyście ozdobił Xięcia *Carignan* wielką wstęgą orderu złotego runa, daną mu przez Króla Jmci hiszpańskiego za jego przysługi. Obrząd ten odprawił się w obecności Xięcia *de la Vouguyon*, *Hooza*, *Jan Carlos* i *Mouchy*, oraz Xięcia *Talleyrand*, którzy wszyscy są grandami hiszpańskimi.

Według odebranych tu doniesień, nie podpada żadnej wątpliwości, iż *Hawanna* poddała się znowu rządowi Króla Jmci hiszpańskiego, i że tam uchylono konstytucyę stanów.

Bajonna dnia 13 stycznia.

(z teyże gazety.)

Słyhać, iż roboty około umocnienia tutejszego miasta, aby było twierdzą pierwszego rzędu, znowu się rozpoczna.

Słyhać, iż *Margrabia Talaru* poseł nasz przy dworze hiszpańskim, wyjedzie z *Madrytu* i uda się do *Wiednia*.

Listy z *Madrytu* pod d. 18 b. m. donoszą o śmierci *Casa-Yrujo*, ministra spraw zagranicznych. Następcą jego został P. *Heredia*, dotychczasowy minister sprawiedliwości, a ministerium sprawiedliwości objął P. *Calamonda*, sekretarz rady kastylijskiej.

HISZPANJA.

Madryt dnia 6 stycznia.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Król Jmć ustawą swoją z d. 14 b. m. cofnął

upoważnienie, udzielone jeneralnym kapitanom, dawania patentow na noszenie medalu zaszczytnego, utworzonego postanowieniem królewskim z d. 14 grudnia r. z. dla tych, którzy powodowani niezmienną wiernością, pogardzając wszelkimi niebezpieczeństwami, bronili praw monarchicznych, religii i kraju; pokazało się bowiem, iż rozdawanie rzeczonych patentow, nie wszędzie celowi swemu odpowiadało. Monarcha zastrzegł sobie samemu udzielanie ich nadal.

Minister wojny wydał d. 13 b. m. urządzenie, obejmujące 19 artykułów w treści następującej: „Dowiedział się Król Jmć, iż w kilku miejscach kraju pokazują się jeszcze ludzie, którzy uporczywie trzymając się złych swoich zasad, i przywykli do niespokojnego życia, publiczną spokojność przerywać usiłują. Znieważają poświęcone prawa tronu, a wychwalają zniesioną konstytucyę. Różniejąc trwożące wieści, i do tego stopnia zachwałność swoją posuwają, iż zbrojną ręką bezpieczeństwo gościńców nadwierzają. Z tej przyczyny przekonany Król Jmć, iż najskuteczniejszym środkiem zatamowania zbrodni jest, prędkie ukaranie tych, które już popełniono, postanowił co następuje: Artykuł 1. We wszystkich miastach stołecznych prowincy, bez wyłączenia wysp balearskich, mają być we 14 dniach utworzone nieustające kommissye sądowe, które pod przewodnictwem brygadiera wojska królewskiego, składać się będą z 6ciu członków, zaczawszy od stopnia półkownika do sierżanta, oraz z assessora, 4 fiskalów, i tyluż protokulistów. Podług art. 10, osądzeni karani będą stosownie do ustawy królewskiej z dnia 11 maja 1814 roku.

ANGLIA.

Londyn dnia 23 stycznia.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Odebraae tu listy z *Madrytu* donoszą o tawnym traktacie między Francyą a Hiszpanią; wznawiają oraz kilkakrotnie rozchodzącą się, lecz zawsze zaprzeczaną, pogłoskę o odstąpieniach.

Gazeta wychodząca w *Gibraltarze*, z d. 30 grudnia donosi, iż tam sprowadzono znaczną ilość pszenicy z *Lisbony*, lecz dla braku kupujących, kilka okrętów z tém zbożem miało popłynąć na powrót do Anglii.

Revenga, deputowany rządu kolumbijskiego w *Londynie*, proponował *Minie*, aby osiadł w *Ameryce południowej*.

Nie nie słyhać o byłym Cesarzu meksykańskim *Iturbide*, który bawi w *Londynie*; nikt bowiem nie sądzi, aby dla samej tylko ciekawości widzenia Anglii miał się narażać na utratę wyznaczony mu od rządu meksykańskiego pensyi roczney 25,000 dollatów.

Fregata *Tribuné* o 46 działach wypłynęła d. 15 b. m. z *Plimouth* z zapieczętowanemi rozkazami. Słyhać, iż uda się do *Lisbony* lub *Kadyxu*.

Gazeta tuteysza *Goitec* nie teraz nie pisze o stosunkach krajów południowo-amerykańskich.

Wyrok śmierci wydany na siegacza *Hunt*, został zamieniony na wygnanie do śmierci, pod warunkiem, aby wyznał wszystkie czyny swoich współników zabójstwa Pana *Weare*.

Nie masz nic dziwnego, iż anglicy mają wielką troskliwość około koni, bo je drogo sprzedają. I tak d. 12 b. m. kupiono na licytacyi 6 mierzonych koni myśliwskich Lorda *Ranolif*; za jednego zapłacono 100 gineów, za drugiego 140, za trzeciego 145, za czwartego 210, za piątego 220, a za szóstego 255 gineów.

Astronomowie angielscy twierdzą, iż w końcu zeszłego miesiąca, odkryli na słońcu plamę, która zajmuje głą część jego, a zatém ma szerokości blisko 3000 mil. Oddawna nie postrzegano znacznych plam na słońcu, i nigdy nie można było tego ważnego zjawiska wytłumaczyć w sposobie zupełnie zaspakajającym.

W latach 1820 i 1821 było 711,961 murzynów niewolników na wyspach angielskich, w *Indyach zachodnich*. Liczba ta zmniejszyła się potém o 19,103.

Znaleziono łaciński rękopism Milтона, który oddawna za stracony poczytywano. Jest to dzieło religijne, obejmuje 755 stronice ściśle pisanych, synowca jego *Filipa*. Wspomniony rękopism był adresowany do kupca *Skinnes*, i znaleziono go między papierami administracyjnemi. Wiadomo, iż *Milton* był sekretarzem *Kromwela*. Uczeni, którzy rękopism ten czytali, nie wątpią o jego rzeczywistości.

Dnia 20 b. m. popłynął pierwszy statek pocztowy angielski do *Buenos-Aires*. Dowodzi nim kapitan *John-Lill* biegły officer morski. Podróżni mają wygodę i od przewiezienia płacą za pierwszą izdebkę 78 funtów szterl. a za drugą 56 funtów szterl.

P. Canning naradziwszy się niedawno z *Lordem Bathurst* o stanie osad, pojechał do *Lorda Liverpool*, i kilka dni bawił dla ułożenia treści mowy, którą Król Jmć zagał obrady Parlamentu. Słychać, iż w mowie tej będzie pocieszająca wzmianka o wewnętrznych i zewnętrznych stosunkach krajowych. Król Jmć ma oświadczyć, iż się nie płonnie spodziewa utrzymania pokoju w Europie, i uczynić nadzieję nowego zmniejszenia podatków.

Czytamy w gazecie *le Conser. Impartial* z *Londynu* pod d. 17 stycznia, co następuje: odebraliśmy ostatnie gazety z *Lisbony* d. 31 grudnia: nie zawierają one żadnych nowin; ale znajduje się w nich artykuł, dosyć ważny, o Ameryce południowej; którego umieszczamy wyjątki następujące. „Jeśli można dać wiarę gazetom angielskim, tedy parlament angielski ma się zająć sprawą Ameryki południowej. Nie można temu wierzyć. Czyżby to nie było niedorzecznością śmieszną, chcieć, pod pozorem pożytków handlowych nastawać na prawa ziem macierzystych, nad swemi osadami. Jako niema żadnego traktatu, ani zobowiązania ze strony Hiszpanii i Portugalii, któreby mogło naruszać prawa innych narodów względem ich posiadłości zamorskich, również nie może być u tych narodów żadnego tytułu, któryby ich upoważnił do wdania się między Hiszpanią i Portugaliją w stosunki tych dwóch mocarstw względem osad, tworzących istotnie część nieodłączną ich Monarchii. Smutną jest rzeczą w wieku, który mieni się być oświeconym, i jakim jest nasz widzieć pisarzy zapuszczających się w teorye, które powstają na wszystkie prawa własności i na wszystkie zasady moralności. Oyciec lepiej wie co jest przyzwolittem dla jego dzieci, aniżeli nieumiejący metafizykanci którzy się unoszą dziwacznemi marzeniami albo namiętnościami naysłabszymi.

AMERYKA.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Słychać, iż Cesarz brzylijski chce kapitana *Taylor* (rodem z *Portsmouth* w Anglii) wystać z *Nettrerhuy*, na czele floty do osad portugalskich w Indyach wschodnich, celem opanowania tych posiadłości. Cesarz Jmć tak był kontent z czynności kapitana *Taylor*, przy zdobyciu lub rozpedzeniu 17 okrętów floty portugalskiej, która pod strażą dwóch fregat i jednej korwety żeglowała, iż mianował go kapitanem wojennego okrętu i o. zdobył go nowo ustanowionym orderem krzyża. *Margrabia Maranham* (*Lord Cochrane*) powrócił do *Rio-Janeiro*.

Północno amerykański prezydent komisji, komandor *Roger* wysłany był celem oglądania portu wysp *Thomsona* (*Key-West*), leżącego od *Hawany* na mil 75 P. W. z kąd powrócił d. 4 listo-

pada. Został port bardzo obszerny, mający obeymować liniowe okręty i fregaty. Odkrycie to nie tylko jest ważne dla siły morskiej stanów zjednoczonych, ale i dla angielskiej na tem morzu. Należy do stanów zjednoczonych, a będąc uzbrojony, przyczyni się do ułatwienia w sciganiu rozbojników morskich, ponieważ wojenne okręty, odpłynawszy w nocy z tego portu jeszcze przede dniem mogą stanąć w *Kubie*, a zatem zbóycy morscy ani uciec będą mogli. Tym czasem Anglii niebardzo są z odkrycia tego kontenci. Jeżeli, powiadają, port ten w samej istocie podobny do hawańskiego, który jest naysłabszym w świecie, będzie więc dla zjednoczonych stanów jedną z naysłabszych stacyi morskich. Dobrze uzbrojony może rywalizować z *Hawanną*, stanie się przedmurzem *Kuby*, panować będzie nad uściem meksykańskiej odnogi, a przeto nad całym handlem nie tylko *Jamaiki*, ale nawet wszystkich państw amerykańskich, licząc w to i *Mexyk*, od rzeki *Magdaleny* aż do południowego cyplu *Florydy*. Amerykanie postępują krok za krokiem. Zająćie wyspy *Key West*, jest tylko wstępem do ich dalszych przedsięwzięć w tej części świata.

Rio-Janeiro dnia 24 listopada.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Przed kilku tygodniami nikt się niemógł spodziewać tego, co zaszło. Dnia 9 b. m. wieczorem, pewny aptekarz został uderzony od oficera europejskiego, który poczytał go za autora kilku pism przeciwko europejczykom. Aptekarz podał w tej mierze prośbę stanom, które okoliczność tę chciały odesłać do sądu; lecz kilku zapalonych członków wyrzuciło ministrom obojętność. Nastąpiły burzliwe obrady, publiczność wdała się między członków, i prezes odłożył posiedzenie; mimo tego naysłabsi *Brzylianie* zasiadli na krzesle prezesowskim. Dnia 11 nieustalała wrzawa, a Cesarz poprzedzający nocy kaza wojsku udać się do pałacu swego, leżącego blisko 3 mile od miasta. Stany ogłosiły się nieustajacemi, póki nieodbiorą objaśnienia w tej mierze. Dawniejsi ministrowie złożyli urząd albo raczej zostali oddaleni, a gdy od nowych żądano tłumaczenia, odpowiedzieli, iż go dać nie mogą. Tak trwało prawie do godziny 1szej d. 12 b. m., kiedy blisko 100 jazdy i piechoty z 4ma działami polowemi, otoczyło dom zgromadzenia stanów, i imieniem cesarskim kazano rozeyść się stanom.

Kurs Sankt-Petersburski dnia 22 stycznia.

W e x l e .

Na Londyn	9 $\frac{5}{8}$ pens.	} Banku.	
— Amsterdam	9 $\frac{1}{4}$ sztiw.		
— mies.	9 $\frac{7}{8}$ — —		} Assygn.
— Hamburg	8 $\frac{5}{8}$ szil. ban.		
— 3 miesi.	8 $\frac{3}{4}$ — —		} za rub.
— Paryż	99 $\frac{3}{4}$ cent.		
— 3 mies.	99 $\frac{3}{4}$ — —		

P i e n i ą d z e .

Dukat hollenderski nowy	11 r. 65 kop.	
Zmiana złota	2 r. 89 kop.	
Zmia nasrebra	2 r. 75 kop i 2 r. 74 $\frac{1}{2}$	
Nieustający dochod komisji umorzenia długow:	6 $\frac{1}{2}$ assygnacyami — — 101	
	6 $\frac{1}{2}$ brzęcząca moneta — 99 $\frac{5}{8}$	} procentow
	5 $\frac{1}{2}$ takąż — — — —	

Kurs wileński na assygnaty od dnia z lutego rubel sr. 3 rub. 79 $\frac{1}{2}$ kop.; imperyal 36 rub. 80 $\frac{1}{2}$ kop.

Obserwacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Reau.	W i a t r y .	Odmiana w powiat
}	dnia 2 god. 7 z rana	27 cal. 2.6 lin.	+ 0.75 stopni.	Poludn. Zachod.	Snieg
	dnia 3 — — —	27 — 4.6 —	o — —	Wschodni	Pochmurno
	dnia 4 — — —	27 — 4.2 —	+ 2 — —	Polud. Zach.	Odwilż

Pozwolono drukować. Z polecenia *JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora*: *Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.*

w Drukarni Redakcyi.